ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1945

Vyhlásené: 20.10.1945 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

91.

Dekret presidenta republiky
ze dne 19. října 1945
o obnovení československé měny.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

ODDÍL I.
Základní ustanovení.

§ 1.

(1) Měnovou jednotkou na celém území Československé republiky je počínajíc dnem 1. listopadu 1945 československá koruna (Kčs).

(2) Československá koruna nahrazuje v poměru 1 : 1 dosavadní korunové měnové jednotky (Kč, K, Ks) ve všech právních poměrech, které s nimi počítají.

(3) Ustanovení § 1 zákona ze dne 9. října 1936, č. 262 Sb., vládní nařízení ze dne 9. října 1936, č. 263 Sb., ustanovení § 3 vládního nařízení ze dne 4. dubna 1939, č. 44 Sl. z., a ustanovení § 2 vládního nařízení ze dne 4. dubna 1939, č. 45 Sl. z., se zrušují.

§ 2.

(1) Počínajíc dnem 1. listopadu 1945 jsou na celém území Československé republiky zákonným platidlem

a) bankovky a státovky, jichž popis vyhlásí ministr financí ve Sbírce zákonů a nařízení,

b) poukázky z roku 1944, znějící na jednu korunu a

c) mince dosud platné jednak v zemích České a Moravskoslezské, jednak na Slovensku.

(2) Pokud se v dalších ustanovením mluví o nových platidlech, rozumějí se tím platidla v odstavci 1 uvedená.

(3) V oddílech II až V se stanoví, jak se stará platidla (§ 4) skládají a za jakých podmínek a v jakém rozsahu se vyměňují za platidla nová.

(4) Ministr financí se zmocňuje, aby vyhláškou ve Sbírce zákonů a nařízení určil rozsah povinnosti přijímati nová platidla u státních a jiných veřejných pokladen a ve styku soukromém.

§ 3.

Ministr financí se zmocňuje, aby vyhláškou ve Sbírce zákonů a nařízení státovky a mince z oběhu bral a jiné vydával.

§ 4.

Dosavadní papírové peníze (bankovky, státovky, poukázky, drobné peníze papírové), znějící na koruny, s výjimkou poukázek uvedených v § 2, odst. 1, písm. b) (dále „stará platidla“) přestávají býti od 1. listopadu 1945 zákonným platidlem.

ODDÍL II.
Skládání starých platidel.

§ 5.

(1) Stará platidla možno skládati ještě po 31. říjnu 1945, na vkladní (spořitelní) knížky (listy) a běžné účty u peněžních ústavů a peněžních podniků, na vkladní knížky (listy) poštovních spořitelen a na vlastní šekové účty u poštovních spořitelen, nejpozději však do dne 15. listopadu 1945; fysické osoby předloží při tom výplatní list (§ 10).

(2) Osoby ve vojenské činné službě, které nejsou uvedeny v lístku pro domácnost (odběrní knížce), mohou složiti stará platidla jen hromadně prostřednictvím svých vojskových těles podle zvláštních směrnic ministerstva financí.

§ 6.

Veřejné úřady, soudy, veřejné ústavy a státní podniky, jakož i veřejnoprávní korporace a nadace (základiny, fondy) složí celou pokladní hotovost ve starých platidlech podle stavu ke dni 31. října 1945 na svůj účet u poštovní spořitelny (peněžního ústavu, peněžního podniku). Pokud nemají takových účtů, odvedou ji na šekový účet nařízeného úřadu, ze kterého jsou jim poukazovány dotace (zálohy).

§ 7.

(1) Veškeré vklady jakéhokoliv druhu (vkladní knížky, vkladní listy, běžné účty a pod.) u poštovních spořitelen, peněžních ústavů a peněžních podniků v Československé republice, pokud nebyly učiněny v nových platidlech, jsou počínajíc dnem 1. listopadu 1945 vázány. Tímto dnem přestává také jejich úrokování.

(2) Nárokům z vkladů (odstavec 1) jsou na roveň postaveny nároky na peněžitá plnění pojistitelů z pojištění na život částí určenou poměrem prémií zaplacených ve starých a nových platidlech; u ostatních druhů pojištění jsou takto na roveň postaveny nároky na plnění pojistitelů z pojistných příhod nastavších v pojistném období, za něž prémie nebyla zaplacena v platidlech nových.

(3) Převody z vázaných vkladů na jiný vázaný vklad téhož vlastníka jsou přípustné, na vázaný vklad jiné osoby jen podle ustanovení § 16.

ODDÍL III.
Výměna starých platidel a uvolňování.

§ 8.

Dokladem, na základě kterého možno skládati po 31. říjnu 1945 stará platidla, vyměňovati stará platidla za nová a vybírati částky z vázaných vkladů (§ 7) podle ustanovení tohoto oddílu, je výplatní list pro osoby fysické a výplatní listy pro podniky (právnické osoby). Výplatní list má povahu veřejné listiny. Příslušný tiskopis sestává ze dvou dílů a bude prodáván za 10 korun.

§ 9.

(1) Výplatní list pro osoby fysické vyplní oprávněná osoba a předloží jej nejpozději do 15. listopadu 1945 spolu s lístkem pro domácnost (odběrní knížkou) poštovní spořitelně, poštovnímu úřadu nebo peněžnímu ústavu (peněžnímu podniku), u kterého skládá stará platidla po 31. říjnu 1945 (§ 5, odst. 1) nebo u kterého provádí výměnu (§ 10), anebo u kterého má již vklad. Prvý díl výplatního listu se straně vrátí.

(2) Podkladem pro vyhotovení výplatního listu pro osoby fysické je lístek pro domácnost (odběrní knížka). Zletilí členové domácnosti, podnájemníci, zaměstnanci domácnosti a pod. mohou míti podle své volby vlastní výplatní list.

(3) Vyplněný výplatní list pro podniky (právnické osoby) jest předložiti nejpozději do 15. listopadu 1945 poštovní spořitelně, poštovnímu úřadu nebo peněžnímu ústavu (peněžnímu podniku) spolu s výplatní listinou ne starší 3 měsíců, potvrzenou berní správou, nebo spolu s pracovními knížkami a příslušnými přihláškami zaměstnanců k sociálnímu pojištění.

§ 10.

(1) Ve dnech 29. října až 4. listopadu 1945 lze vyměniti u výměnných míst částku nejvýše 500 Kčs na každou fysickou osobu uvedenou ve výplatním listě na předložení lístku pro domácnost (odběrní knížky) a výplatního listu. Výše vyměněné částky se poznamená do výplatního listu, jehož číslo se vyznačí v lístku pro domácnost (odběrní knížce).

(2) Fysické osobě, která nepoužila ustanovení předchozího odstavce, nebo která při výměně podle tohoto odstavce nevyčerpala 500 Kčs, lze počínajíc 29. říjnem 1945 vyplatili z jejích vkladů (§ 7) částku nejvýše 500 Kčs, po případě vyměněnou částku na tuto výši v nových platidlech doplniti.

(3) Způsob výměny vojenským osobám jmenovaným v § 5, odst. 2 stanoví ministr financí.

§ 11.

(1) Podnikatelům, t. j. osobám fysickým a právnickým, které provozují samostatnou výdělečnou činnost jakéhokoliv druhu (živnost, výroba, obchod, svobodné povolání nebo jiný druh podnikání), jakož i jiným právnickým osobám a útvarům jim podobným, lze počínajíc 27. říjnem 1945 v nových platidlech vyplatiti vedle částek, které jim mohou býti vyměněny podle § 10, z jejich vkladů (§ 7) částku odpovídající výši jednoměsíčních platů a mezd jejich zaměstnanců. Podnikatelé, kteří jsou v podniku osobně činni, považují se při tom za zaměstnance s platem nejlépe placeného zaměstnance podniku, nejméně s platem 500 Kčs měsíčně.

(2) Poštovní spořitelny, poštovní úřady a peněžní ústavy (peněžní podniky) vyplatí částky podle předchozího odstavce na předložení výplatního listu a dokladů uvedených v § 9, odst. 3.

§ 12.

(1) Počínajíc dnem 28. října 1945 musí býti veškeré po tomto dni splatné požitky (jako služební platy, mzdy, odpočivné, zaopatřovací platy, renty, výživné a pod.) vypláceny jen v nových platidlech.

(2) Zaměstnanci, kterým jsou mzdy vypláceny týdně, mohou žádati, aby mzdy, splatné ve dnech 25. až 27. října 1945, byly jim vyplaceny až dne 30. října 1945 v nových platidlech.

§ 13.

(1) Osobám a útvarům, uvedeným v § 11. odst. 1, může býti vedle částek vyplacených podle § 11 uvolněno počínajíc dnem 1. listopadu 1945 dalších 10 % z jejich vázaných vkladů (§ 7), avšak ne více než dvojnásobek částky uvolněné podle § 11.

(2) Uvolnění podle předchozího odstavce smí býti provedeno jen tehdy, prohlásí-li příjemce místopřísežně, že uvolněných částek je nezbytně třeba k provozu (nákup surovin, dopravné, opravy podnikových zařízení a pod.). Nelze uvolniti částky na účely investiční a k plnění finančních závazků.

(3) Osoby a útvary, uvedené v § 11, odst. 1, jsou povinny uchovati po dobu 5 roků písemné doklady prokazující, že částek uvolněných podle odstavce 1 bylo použito podle odstavce 2.

§ 14.

(1) Poštovní spořitelny a peněžní ústavy (peněžní podniky) jsou oprávněny uvolniti počínajíc 1. listopadem 1945 v případech zvláštního zřetele hodných a zejména sociálně odůvodněných vkladů (§ 7) u nich vedených další částky podle směrnic a podmínek stanovených ministerstvem financí na návrh Národní banky Československé.

(2) Vlastní vklady (§ 7) poštovních spořitelen, peněžních ústavů (peněžních podniků) a pojišťoven uvolňuje Národní banka Československá.

§ 15.

(1) Z účtů veřejných úřadů, soudů a jiných veřejných zařízení uvedených v § 6 lze volně čerpati potřebné částky v nových platidlech počínajíc dnem 27. října 1945.

(2) Deposita složená před 1. listopadem 1945 u veřejných úřadů, soudů a jiných veřejných zařízení uvedených v § 6 mohou býti vydána jen převodem na vázaný účet (§ 7).

§ 16.

(1) Do 31. prosince 1945 může dlužník, pokud jde o částky vyšší než 100 korun, vyrovnati převodem ze svého vázaného vkladu (§ 7) na vázaný vklad věřitelův

a) závazky, které dospěly před 1. listopadem 1945,

b) směnečné závazky vzniklé před 1. listopadem 1945,

c) závazky ze smluv, podle kterých druhá strana plnila před 1. listopadem 1945; byla-li smlouva splněna jen částečně, lze takto vyrovnati jen poměrný díl závazku.

(2) Neoznačí-li věřitel dlužníkovi, na který vázaný vklad (§ 7) má býti převod proveden, jest dlužník oprávněn zaříditi převod na sběrný vázaný účet u poštovní spořitelny.

(3) Neučiní-li věřitel do 20. prosince 1945 včetně vše, čeho je s jeho strany třeba k tomu, aby dlužník mohl splniti svůj závazek podle odstavce 1, písm. c), zejména opomine-li sděliti dlužníkovi výši své pohledávky, nemůže se domáhati placení před 1. lednem 1947. V těchto případech se staví promlčení v době od 1. ledna 1946 do 31. prosince 1946 a nelze požadovati úroky za dobu od 1. listopadu 1945 do 31. prosince 1946.

§ 17.

(1) Daně, poplatky a jiné veřejné dávky, připadající na dobu do 31. října 1945, může poplatník vyrovnati ze svého vkladu (§ 7). U opakujících se daní připadá na dobu od 1. ledna 1945 do 31. října 1945 pět šestin předpisu za celý rok, na léta předcházející vždy celý roční předpis.

(2) Přeplatky na daních, poplatcích a veřejných dávkách ke dni 31. prosince 1945 podléhají ustanovení § 7, jestliže převyšují částku 1.000 korun.

§ 18.

Vláda se zmocňuje, aby prodlužovala lhůty stanovené tímto dekretem a uvolňovala vázanost podle § 7 nad meze stanovené tímto dekretem.

ODDÍL IV.
Zvláštní ustanovení.

§ 19.

Vláda stanoví způsob skládání a výměny starých platidel spojeneckých armád a zastupitelských úřadů cizích států.

ODDÍL V.
Přechodná ustanovení

§ 20.

(1) Počínajíc dnem 22. října 1945 až do 31. října 1945 včetně nebudou poštovní úřady přijímati poštovní poukázky, poštovní příkazy, dobírkové listy (poštovní výběrky), vklady na vplatní lístky poštovních spořitelen, cenná psaní a balíky obsahující platidla, jakož i zásilky dobírkové. Poštovní spořitelny a poštovní úřady budou však přijímati vklady na vplatní lístky poštovních spořitelen na vlastní šekový účet vplátcův a na šekové účty veřejných úřadů a soudů.

(2) Částky poukázané poštovními poukázkami podanými před 22. říjnem 1945 a nepřijaté adresátem se vrátí odesilateli ve starých platidlech. Odmítne-li je odesilatel přijmouti, uloží se pro něho na sběrný vázaný účet u poštovní spořitelny.

(3) Poštovní spořitelny nebudou ve dnech 27. až 31. října 1945 prováděti příkazy k hotové výplatě ze šekových účtů prostřednictvím poštovních úřadů, pokud nejde o příkazy veřejných úřadů, soudů a jiných veřejných zařízení uvedených v § 6.

§ 21.

Národní banka Československá může přechodně se schválením ministerstva financí eskontovati vydané a vlastní směnky za podmínek mírnějších, než stanoví zákon ze dne 14. dubna 1920, č. 347 Sb., o akciové bance cedulové, ve znění právních předpisů jej měnících a doplňujících a používatelných předpisů z doby nesvobody, a na Slovensku vládní nařízení ze dne 4. dubna 1939, č. 44 Sl. z., o Slovenské národní bance.

§ 22.

Pro zaměstnance výměnných míst stanoví se pracovní povinnost ve dnech 28. října a 1. a 4. listopadu 1945.

ODDÍL VI.
Trestní ustanovení.

§ 23.

(1) Kdo v úmyslu, aby dosáhl pro sebe nebo pro jiného výměny starých platidel za nová nebo výplaty nových platidel ze vkladů v částce vyšší, než by mu náležela podle ustanovení tohoto dekretu nebo podle vládních nařízení, jež budou podle něho vydána, učiní nepravdivé nebo neúplné údaje na výplatním listu nebo na jiném dokladu, nebo kdo takovou výhodu vyláká jiným způsobem, trestá se, nejde-li o čin trestný podle trestního zákona, za těžký důchodkový přestupek pokutou až do desetinásobku částky, na niž se trestný čin vztahuje, a nelze-li tuto částku zjistiti, pokutou do 1,000.000 Kčs.

(2) Stejně se trestá zaměstnanec nebo funkcionář výměnného místa, peněžního ústavu (podniku) nebo jeho národní správce či člen národní správy, po případě jiný pověřenec nebo zmocněnec, který při výměně starých platidel za nová nebo při výplatě nových platidel ze vkladů vyplatí vědomě větší částku, než je přípustno podle ustanovení tohoto dekretu nebo podle vládních nařízení, jež budou podle něho vydána.

(3) Kdo neuschová písemné doklady podle § 13, odst. 3, trestá se za prostý důchodkový přestupek pokutou do 20.000 Kčs.

(4) Také pokus trestných činů uvedených v odstavcích 1 a 2 je trestný.

(5) Pro případ nedobytnosti pokuty budiž vyměřen náhradní trest vězení od jednoho dne do jednoho roku. Náhradní trest vězení se stanoví jeden den za 100 Kčs až 300 Kčs podle míry provinění a podle důchodových, majetkových a jiných osobních poměrů vinníkových.

(6) Trestnost přestupků se promlčuje za 3 roky počínajíc dnem, kdy byl přestupek spáchán.

(7) Důchodkové soudy a úřady rozhodující o přestupcích hodnotí provedené důkazy podle volného uvážení.

(8) Na upuštění od trestního řízení nemá obviněný právního nároku.

(9) Jinak platí o stíhání a trestání přestupků podle tohoto dekretu ustanovení trestního důchodkového práva.

ODDÍL VII.
Ustanovení závěrečné.

§ 24.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

David v. r.

Gottwald v. r.

Dr. Šrámek v. r.

Ursíny v. r.

Masaryk v. r.

gen. Svoboda v. r.

Dr. Ripka v. r.

Nosek v. r.

Dr. Šrobár v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Dr. Stránský v. r.

Kopecký v. r.

Laušman v. r.

Ďuriš v. r.

Dr. Pietor v. r.

gen. Hasal v. r.

Hála v. r.

Dr. Šoltész v. r.

Dr. Procházka v. r.

Majer v. r.

Dr. Clementis v. r.

gen. Dr. Ferjenčík v. r.

Lichner v. r.

*) Viz vyhl. č. 71/1946 Sb.

*) Podle vyhl. č. 143/1948 Sb. převod vázán na souhlas Likvidačního fondu měnového.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.